

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglati 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Ponedjeljak, 17. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 277

Ruski rad u Rumunjskoj.

Brzojavi.

Rat.

Talijani na epirskoj granici.

A t e n a, 14. Javljaju iz sjevernog Epira, da se je opazio smještanje brojnih talijanskih četa na grčku granicu. Talijani pretraživaju svaku noć postojanke grčkih straža sa reflektorima. Greči su ponovno ojačali straže. Raste također djelatnost talijanskih ljetala. Kako doznaje „Vossische Zeitung“, sastrjeljaše grčke straže talijanski ljetalo, koje je, usprkos svakoputnoj paljbi, obnovilo pokušaj, da ljeta preko grčkog područja. Prema inim vijestima otpremise Talijani novih 3000 momaka na grčku granicu kod Tepelenja; međutim se iskrcavaju danomice nove čete u Valoni. Talijanski pomorski dodjeljenik u Ateni, Mombelli, koji se je netom povratio iz Grčke, izjavio je, da traže vojnički interesi Italije privremeno zaposjednutie grčkog teritorija, ali samo prolazno, jer Italija žariće od onih zemalja, na koje je stupio grčki vojnici. Vojnički su interesi Italije međutim takvi, da ne može uz najbolju volju dozvoliti, da Grčka u budućnost proširi svoj teritorij u sjevernom Epiru. Nadalje je Mombelli izjavio, da se Italija nije obvezala u Londonu na sudjelovanje u balkanskom ratu.

Njemačka.

Dugo vijećanje Buriana s Bethmann-Hollwegom.

Berlin, 15. (D. u.) Wolffov ured javlja: I jutros je imao izvanjski ministar Burian poduzi razgovor s državnim kancelarom, gdje su raspravljali o svim važnijim pitanjima, što sada zasipaju sve savezničke države.

Balkan.

Posao i politika u Rumunjskoj.

B u k a r e š t, 15. U sjednici rumunjske komore, koja se je obdržavala 10. travnja, pitao je narodni zastupnik Caza vlada o stajalištu financijskog ministra Cosinescu-a u kabinetu, koje postuje uslijed toga, što pripada šećernom kartetu, neodrživim. Ministar-predsjednik Bratianu odgovorio je na to, da uvidja, da je položaj ministara financija težak, ali da zato pozna, kao nitko drugi, pitanje šećera i da radi uvijek i samo u korist domovine. U senatu je Marzhitoman tražio, neka se provede parlamentarna istraga protiv nekih visokih osoba sviju stranaka, koje su učestvovali kod kričmarjenja. Taj njegov prijedlog da ne sadržaje nepovjerenja protiv vlade. Prijedlog bi odbijen, jer nije imao dostatnog broja potpisa.

Ruski rad u Rumunjskoj.

Č e r n o v i c e, 15. Na besrabijskoj fronti, osim malenih okršaja i paljenja laguma ništa. Nešto ljetalačke djelatnosti osobito: na Dajestru. Rumunjski list „Ecoul Dohrogej“ u Tulsir opisuje rusko bunjenje u Galacu, Tulsir i drugdje još. Tu se takovih stvari događaju, kao da smo upravo pod ruskom vlašću. Ruski časnici i dostojanstvenici pohadjaju često tvrde Galaca, Ruski parobrodi dolaze neprestano u naše luke. Međutim nesmitje nitko od nas putovao u Rusiju, da ga ne smatraju kao uhodu i bače u lumnieu. Ruski časnici smiru ipak da nesmetano čine propagandu i strah šire u rumunjskoj zemlji. Generalni se ruski konzul u Galacu ponaša tako, kao da je on

guverner te tvrdjave. „Ecoul“ se upravo zgraža nad strahovanjem i skandalom, koji se događaju u Galacu prigodom sakupljanja milodara za ruski crveni krst. Gdje su rumunjske oblasti? Hoće li one, svojim mukom, da priznaju, da se mi nalazimo pod ruskom vlašću? Od 40 se godina pričinjamo, kao da smo samostalna država, a ni danas još nema nikoga, koji bi prosvjedovao protiv ruskog umješavanja i nasilja!

Rusija.

Rusko novinarstvo o baltijskom pitanju.

S t o c k h o l m, 15. Baltijski problem, kojega je njemački državni kancelar laknuo u svom govoru, komentira rusko novinstvo zloradošu. Riječi njemačkog kancelara izrabljuju se protiv Njemaca i da se znostri germanofobsku propagandu. „Riječ“ piše: „Nismo prijatelji razvlaštenja, ali prijatelji njemačkog kancelara potkopano to braniocima baltijske lojalnosti. — „Vedemoje Vremja“ izvadja: „Njemačka je sama ukimula razliku između njemačkih državljana i Njemačka ruskog državljanstva. To drsko izrugavanje ali je ugodno“.

Događaji na moru.

Pretraživanje potonule „Tubantie“.

Pronađeni kovinski komadi.

H a a g, 15. Mornarići odlo saopćuju, da se je parobrod „Wodau“ vratio sa pretrage „Tubantie“ u Maasfluis. Podrine se broda nalaze 6 nilja od broda-svetionika blizu Noorhinderu. Po voljno je vrijeme i velika prozirnost vode u prošloj suboti i nedjelji dopustila, da su mogli ronilici ločno pretražiti brod. Na strani broda je veliki otvor, što ga je eksplozija prouzrokovala, u sirini od 12 metara. Ronilici su unisili po otvoru u brod, ali nisu tu našli nikakvih komada ni mine, ni torpeda. Niti se je opazio budi kakovih znakova, koji bi stvar razjasnili.

Ali po drugom izvoru kažu, da ima važnih znakova, kako se je nesreća dogodila. Osim kovinskih komada, što su ih pronašli mjeseca ožujka u čamcima „Tubantie“, spominju se i drugi komadi kovine, što ih je našla nizozemska torpednjaka „G. 3“ i odvela ih u Terschelling. S prilično se velikom sigurnošću može označiti prvi komad, kao dio mjednene zračne stanice torpeda. Drugi je komad dio torpednog ustroja, te nosi njegov broj. Poznato je, da torpeda sa mjednanim stanicama ne priradije nego samo firma Schwartzkopff. Po tomu će se moći sa sigurnošću ustanoviti, kako kažu, čiji je bio torpedo, koji je „Tubantie“ probušio. U tu će se svrlu zamoliti također sudjelovanje njemačke vlade.

Gubici neprijateljskih ratnih mornarica.

Do polovice ožujka iznasaaju gubici neprijateljskih ratnih mornarica:

12 linijskih brodova, od kojih samo engleskih	10
14 oklopljenih krstarica, od kojih samo engleskih	9
12 zračnih krstarica, od kojih samo engleskih	10
9 topnjača, od kojih samo engleskih	5
37 torpedovka i razarača, od kojih samo engleskih	18
33 podmornice, od kojih samo engleskih	16
16 pomoćnih krstarica, od kojih samo engleskih	12
33 inih brodova, od kojih samo engleskih	21
14 transportnih parobrodi, od kojih samo engleskih	10
180 ratnih brodova, od kojih samo engleskih	111

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 16. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Osim svakidanih topničkih bojeva nema nikakvih osobitih događaja.

Talijansko bojište.

Na primorskoj su se fronti odigrali upće samo umjereni topnički bojevi. U odsjeku doberdopske visoravni bila je djelatnost nešto živahnija. Istočno od Selca su opet u toku manji bojevi. U odsjeku Plöckena uhvatilo je naše topništvo neprijateljske položaje pod žestoku vatru. Na tirolskoj je fronti opstrjeljavao neprijatelj nekoliko područja u Dolomitama i naše utvrde na visoravnima Lavarone i Folgaria.

Jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjeno miran.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podniršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 16. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Objestrano od kanala Labasee veća topnička djelatnost i živahni bojevi s lagumima. Istočno od Mose razvili su se živahni bojevi. Na fronti dalje od tvrde Douaumont do ponora kod Vauxa suzbili smo znatne neprijateljske sile, zadavši teških gubitaka njihovoj vojnoj sili. Učinili smo 200 neranjenih zarobljenika. Inače je položaj nepromijenjen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 16. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Iračka fronta.

Na iračkoj i na kaukaskoj fronti nema ništa važna. U noći pred 15. o. mj. preletjela su 2 neprijateljska ljetala, koja su došla iz dardanelske strane, u velikoj visini grad Carigrad. Odbacila su nekoliko bomba na dvije točke u području grada, a da nijesu nanijeli nikakove štete. Uslijed vatre naših obrambenih topova izčežla su neprijateljska ljetala s vida, te su se upuštala opet na stranu, otkuda su bila došla.

U vojnu mornaricu se ubrajaju samo linijski brodovi i oklopne krstarice. Polupoljni linijski brodovi neprijateljskih država imaju ukupno tonažu od 182.550 tona, od kojih otpada na samu Englesku 157.150 tona. Engleski linijski brod „Agamemnon“, koji je uračunan u tom broju, nije prema najnovijim vijestima potonuo. 14 oklopljenih krstarica imalo je 184.550 tona; od toga otpada na Englesku 114.100 tona.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Petrograd, 13. Službeni izvještaj od 12. o. mj.:

Zapadna fronta.

Uz Dvinu, na jugu od Dvinskog djelomično topovsko i pušcano paljenje. Neprijateljske je topničke opstreljivalo više naših odjeljenja blizu Uškülskog mostobrana. Kod Kutjina (40 km od Pinskog) održala su naša odjeljenja dobrovoljnih izvidnika pobjedonosni okršaji s njemačkim oplođnjama. Sjeverno i južno od kolodvora u Olici pokušao je neprijatelj, da se približi i ukopa pred našim jarcima, ali smo ga suzili.

Izveštje od 13. Po topovskoj pripravi kušali su Nijemci, da se približe Uškülskom mostobranu. Svojom namjerom nisu uspjeli. Kod Jakobstadta i Dvinskoga topovsko pucaje. Sjeverno od Naroca opstreljavao je neprijatelj žestoko naše položaje. Malo je kasnije krenuo dalje iz sela Mokryce u malenim skupinama prije, pak u četama. Naše je topništvo raspršilo Nijemce, koju su se povukli u svoje jarke.

Francuska.

Paris, 14. Službeno izvještje od 13. o. mj. 3 sata poslije podne:

U čitavome je području Verduna noć mirno protekla. Nijemci nijesu izšli iz svojih jaraka, na navalu, koju su si oćeć pripravili protiv naših položaja na vrhu 304. Naša zaporna valtra i pucaje naših baterija u bližijem odsjeku protiv neprijateljskih četa u Malencourtu nije dopustilo neprijatelju da izvede svojih operacija. Na ostaloj fronti ništa.

U 11 sati. Od Oise do Aisne djelovalo je naše topništvo protiv neprijateljskih položaja kod Moulins-sous-Trauvouta i Nampecla. Zapadno od Mose i u Woevru umjerenja topnička i nikakva pjesačka djelatnost. Kroz dan pucaje je naš dalekometni top na kolodvor u Noveant-sur-Mosellu i na most kod Cornya, sjeverno od Pont-a-Mousson; u zgradi je kolodvora buknuo požar. Na ostaloj fronti bio je dan miran.

Bečgija.

Paris, 14. Izvještje od 13. Na raznim mjestima slabo topovsko pucaje, a kod Dixmuident nešto snažnije.

Perocid

za škropljenje protiv peronospora kao dobar nadomjestak (surogat) modre galice.

Perocid može potpuno da zamijeni modru galicu kod škropljenja protiv peronospora, kako se to je vidjelo u prošloj godini, koja bijaše vrlo kisovita, tako, da se je samo teško škropilo i da se je peronospora neobično jako pojavila. Naravno, dobar uspjeh sa perocidom imahu samo oni vinogradari, koji ga upotrijebihše u dostatnoj dozi (mjeri); koji su ga pravilno pripravili (rastopili) ili koji su škropljenje pravodobno obavili. Svi ostali pak, koji nisu uzeli dostatne množine perocida, koji ga nježno dobro pripravili (rastopili) i koji su škropljenjem zakasneli, imali su sa uporabom perocida više štete nego koristi.

Za škropljenje sa perocidom mora se uzeti za svako škropljenje najmanje 3 kg surovo g perocida na 100 litara vode (samo kod čistog perocida može se množina smiziti na 2 pol do 2 kg). U slučaju, da je ljeta neobično kisovito (kako lanjske godine) treba upotrijebiti za zadnja škropljenja čak i 4 kg surovo g perocida na 100 litara vode i oć čistog perocida 3 kg na 100 litara vode.

Na svaki kilogram perocida uzme se $\frac{3}{4}$ kg gasenog vapna, koje mora biti što svježije i čišće. Pomoću fenolftalinovog ili lakmusovog papira moći ćemo se osvjedočiti, da je gore navedena možina vapna više nego dostatna, da neutralizira sve kiseline, koje sadržava perocid. Smjesa perocida i vapna za škropljenje pripravlja se ovako: Najmanje jedan čitav dan, prije nego želimo škropiti, odmjeri se, ako treba učiniti 100 litara tekućine, 3 kg perocida. Možebitne grudi-

perocida, što su se učinile u vreći ili bačvici, u kojoj se drži perocid, razdrobi se prstima i nato se šakom polagano baca u 50 litara čiste mrzle vode, mješajući kod toga neprestane drvenim stapom (koltičem). Postije treba ponavljati ovo mješanje što češće kroz čitav dan. Sjutra dan ulije se polagano ovako rastopljeni perocid u vapneno mlijeko, što smo posebice načinili sa $\frac{3}{4}$ kg gasenog vapna u 50 litara vode. Kod lijevanja perocidova rastopine u vapno treba stapom neprestano mješati. Utopinje se, da kad se perocidova rastopina van uzima, da se ju pomijesa sa vapnenim mlijekom. ne smije se podniptose prije pomiješati, jer crni talog rastopljenog perocida ne smije doći u posudu sa vapnom, nego neka ostane na donu posude, a onda ga valja odbaciti. Valja zapamtiti, da se uvijek baca rastopljeni perocid u posudu, u kojoj se je pripravilo vapneno mlijeko, a ne obratno, t. j. vapno u perocid. Zato mora biti posuda u kojoj je vapnenog mlijeka, tako velika, da može držati osim vapnenog mlijeka i čitavu rastopinu perocida. U tom slučaju mora da drži ova posuda najmanje oko 110 litara. Tako učinjena smjesa perocida i vapna može se uzdržati (konservirati) više vremena pa i ejele sedmice, a da kod toga ništa ne gubi na učinku. Perocid — vapnena smjesa upotrebljava se kao obična vapneno-galicična smjesa pomoću strealjka. Samo moraju biti strealke više nego obično jake i uvijek u redu, jer se radijake koncentracije tekućine lako začepe. Kod miješanja strealjka treba tekućinu u posudi dobro smiješati i strealjkou kod škropljenja češće stribja, da bude tekućina, kojom se škropi, uvijek jednakojnerna. Kad svršimo posao, nesmiemo zaboraviti dobro oprati strealjkou čistom vodom u svim njezinim unutarnjim dijelovima. Škropi se toliko puta te u isto vrijeme kao sa običnom galicnom tekućinom, jer treba pomisliti, da i perocid djeluje kao predčesto sredstvo, t. j. da se zapriječi peronospora, e da bi se dalje uguježdila i razvila na lzi.

Obzirom na naše podnebe, prvou škropljenje mora se obaviti u prvou polovici mjeseca svibnja (maja) a 14 dana iza toga treba škropiti po drugi put, pazeci da se groidje (zaod) dobro poskropi, koje peronospora kod nas jako napada. Prvom dvim škropljenjima slijede još najmanje 2—3 škropljenja, koje se izvede u mjesecu lipnja i srpnju u gotovim intervalima, ali svakako uvijek prije nego se pojave prvi znakovi peronospora.

Domaće vijesti.

Vazno za učitelje. „Wiener Zeitung“ obznaniuje carsku naredbu u uračunavanju godina vojničke službe za pripust na ispit za usposobljenje za pučke i gradjanske učitelje. Naredba određuje, da se za sadašnjeg ratnog doba u vojničku službu pozvanim učiteljima ima računati najviše godina na račun 2 ili 3 godine prakse, koja se zahtjeva za njihove ispite usposobljenja.

Vojničke vijesti. U listu državnih zakona i u „Wiener Zeitung“ izašla je ministarska naredba o prodaji i dobavi vojničkih uniforma. Iz sigurnosnih obzira hoće se zapriječiti, da dodju u posjed vojničkih uniforma nepoznane osobe. Po novou naredbi smiju se prodati ili poslati komadi vojničkih uniforma (kape, bluze, hlače, ogrtači, krzna, pasi sa kopcima itd.), koji su jednaki ili slični onima, što se u vojsci upotrebljuju, samo vojničkim osobama ili njihovim opunomoćenicima. Osobama vojske može se prodati ili poslati samo, pokažu li izkaznicu s biljezom zapovjedništva ili potvrdu da smiju narudžbu učiniti. Izuzetak od ovog propisa je dopušten samo onima, koji su opunovlašten i na provajdanje ili trgovanje sa spomenutim predmetima, te se njima smiju prodati i sijlati bez ograničenja.

Razne vijesti.

Gubici ruskih časnika. Prema navodima ruske službene vojne, statistike izgubili su Rusi u dosadašnjem ratu do konca godina 1915. što mrtvih, što ranjenih i nestalih (zajedno sa zarobljenima) sveukupno 125.433 časnika. U koliko su ti službeni podaci pouzdani, ne da se dakako ustanoviti, no toliko ipak stoji, da taj broj nije pretjeran. Kako su teški ti gubici, razabire se među inim i odatle, da je ruska vojska prije rata brojila okroglo 49.000 aktivnih časnika. Prema ruskim podacima iznaša ukupni gubitak na časnicima i komandni do konca godine 1915. okroglo dva milijuna ljudi, kod česa dakle svakih 15 do 16 palih, ranjenih, umrlih i nestalih vojnika otpada po jedan

časnik, odnosno zastavnik. Već odmah iza početka se je živo osjećao nedostatak časnika, jer ni broj pričuvnih, ni umirovljenih, a opet reaktiviranih časnika nije nipošto odgovarao organizatornim priklikatna. Dakako da su časnike u prvom redu nadoknađivali svršeni pilotni vojničkih škola i zavoda. Osim toga je ruska vojna uprava već koncem godine 1914. izdala nove odredbe glede pospjesjenja izobrazbe časnika za vrijeme rata, prema kojima su kod mnogih pričuvnih pjesačkih brigada osnovane škole, u kojima se imadu mladi ljudi u roku od tri mjeseca izobrazili za časnike. U te su škole dolazili u prvom redu jednogodišnji dobrovoljci (apsolventi viših i srednjih učilišta), zatim apsolventi nižih učilišta, a i inteligentniji ostali mladi ljudi. Iza tromjesečne izobrazbe bili su imenovani pričuvnim zastavnicima. U koliko se može ustanoviti, prozaislo je dosad iz takovih škola do 13.000 časnika, odnosno zastavnika. Koliko su pako gubici aktivnih časnika, može se zaključivati i po tom, što ruska službena lista gubitaka do konca godine 1915. spominje ništa manje nego 1775 pukovnika i 277 generala kao pale, ranjene i nestale.

Ključevna vojska generala Sarraila. Pošto francuski general Sarrail i njemu podčinjene čete u Solunu nemaju prilike, da zadobiju ratne časti, to se pariska štampa trudi, da ovu vojnu ekspediciju na drugi način istakne, da bi interesovanje publike održala za solunsku vojsku, i da preko nerada na Balkanu prebaci bar lijepi već. Tu skoro je „Cri de Paris“ pronašao, da solunska vojska ima veliku vrijednost, i to — u kojčevnom pogledu. Ovaj list piše: Niko ne može više sumnjati u to, da je rat na Balkanu izazvao još veće interesovanje za Orient kod obrazovanih Francezaca, iko god se kod nas prije rata zanimao perom, tako se trudi da dodje u Sarrail-ovu vojsku kod Soluna. Vojno ministarstvo je prenatrpano molbama, kojim intelektualni krugovi traže, da se upute u vojsku kod Soluna. Tako je pjesnik Pierre Mortier pri glavnom stožeru u Solunu; Rieiotto Camido i Jean José Frappa su poručnici u solunskoj vojsci. Jacques Richepin je avijatačar u Solunu, a Henri Bernstein pridodat je kao tumač pri engleskom vojnom zboru na Balkanu.

Sirene kao znak opomene pred Zeppelinima u Parisu. Iz Parisa se javlja: Uslijed potpunog izmjeravanja sredstva za opomenu prilikom posljednjeg letenja Zeppelina nad Parisom i ljutih interpelacija u parlamentu, sada su znaci požaričnikom trubom zamijenjeni pisanjem sirene.

Srbija zasebno carinsko područje. Vojni guvernement u Beogradu pitam službenog naredbenog lista uredio je pitanje carinskog reda u okupiranoj Srbiji. Taj carinski red stupa na snagu 10. travnja ove godine. Prema ovoj odredbi postaje Srbija zasebnim carinskim područjem. Najvažnije su uredbе carinskog reda slijedeće: kod uvoženja robe u okupirane zemlje pobire se odredjena carina (džurnruk). Roba, koja nije u popisniku predviđjena, prosta je od carine. Vojni guverner imade vlast, da zabrani uvoz stanovite robe. Uvoz monopolnih artikla, a to su duhan, sol, cigaretni papir, žigice, petrolej, te alkohol dobiven od sirovina, koje sadržavaju škroba ili sladnorih sastojina, može uvoziti samo uprava monopolne, ili oni, koji dobiju naročitu dozvolu od monopolne uprave.

Provedba carinskih ustanova izmedju e. i kr. okupacionog područja, te kraljevskog bugarskog područja, povjerava se e. i kr. vojničkim carinskim uredima. 2. robni promet na granici ugarsko-hrvatskoj regulisu kr. ugarski carinski ured, a 3. na bosansko-hercegovačkoj granici bosanski carinski ured.

Ovom carinskom redu priložen je i carinski cjenik od 80 stavaka.

Šta kažu stisak ženine ruke. Amerikanski se pisac istakao nedavno otkrićem, kome se ne može odreći izvrsna originalnost. On veli, da ee karakter jedne žene poznati po načinu na koji ona pruža ruku. Sentimentalna žena, tvrdi pisac, pruža svom gostu ruku gotovo mrtvo. Ona ne odgovara na stisak onoga sa kojim se rukuje, ona je čak pasivna i apatična, ali možda baš time hoće, da ističući obadvoje podatke na smjeljiu postupak. Jedna druga vrsta žena prodrama ruku svoga gosta otmah drugarski; ona neće ni da pobjeduje, ni da bude pobjedjena. Treći red žena iskazuje svojijem stiskom ruke nervozu ili želju za vladanjem — to su te opasne, koje mogu čovjeka da unesreće za cio život. I naposljetku može da se razlikuje četvrti vrsta žena, koje svoga gosta pozdravljaju snažnim stiskom ruke. Deset prema jednoj od ovih žena žele da se udaju.

Sjećajte se Crvenog križa!